

59. goranovo proljeće

59. goranovo proljeće

Lukovdol, Rijeka, Zagreb
proljeće 2022.

Sadržaj

- 5 Nagrada Goranov vijenac
Vesna Biga
- 38 Nagrada Goran za mlade pjesnike
Patrik Gregurec
- 54 Natječaj za literarne radove učenika
- 60 Pjesme nagrađenih učenika
- 68 Župančičeva frulica

Nagrada Goranov vijenac

Vesna Biga

Fotografija: Martina Kenji

Vesna Biga rođena je 1948. godine u Zagrebu, gdje je završila Filozofski fakultet. Objavljene su joj sljedeće knjige:

POEZIJA — *Način pjesme* (1996), *Uhodeći vlastiti pogled*, (2001), *Četiri straha* (2001), *Ispod kapaka druge rase*, (2004), *Vidok koža*, (2006), *Sjenka na uzici* (2009), *Žene na putu* (2013), *Bijela Panika* (2013), *Moram gledati more* (2018), *Tijelom u riječ – performans stihom* (2019);
PRIPOVIJETKE — *Oprezne bajke* (1981), *Slike iz novog sjećanja*, (1987), *Dušin vrt*, (1995, 2003), *Čovjek koji je čeznuo čudo*, (1998), *Deset dolazaka*, (2009);
ROMANI — *Iz druge ruke* (1983), *Vlasnik smrti* (1987);
DNEVNIČKI ZAPISI — *Autobusni ljudi* (1999, 2000), *Očekujući noćnog sokola*, (2001).

Izvedene su joj brojne radiodrame (*Premještaj*, *Vrata*, *Kućni posjet*, *Soba*, *Nesporazum s desetercem*, *Petero ili tišina*, *Iz druge ruke*, *Čovjek koji je čeznuo čudo*). Pjesme, pripovijetke i radiodrame objavljivala je u brojnim časopisima (*Forum*, *Republika*, *Dometi*, *Istra*, *Književna reč*, *Savremenik*, *Vidici*, *Gordogan*, *Pitanja*, *Revija*, *Naši razgledi*). Proza i poezija prevedeni su joj na slovenski, makedonski, talijanski, turski, ruski, ukrajinski, poljski, esperanto i engleski jezik. Dobitnica je nagrade na Natječaju za kratku priču *Večernjeg lista* za pripovijetku "Besanica gđe KS" (1983).

Pjesme i pripovijetke uvrštene su joj u više antologija:

ANTOLOGIJE POEZIJE — *Utjeha kaosa*, prir. Miroslav Mićanović, Zagrebačka slavistička škola, Zagreb, 2006, Sanjin Sorel, *Isto i različito, Antologija i studija hrvatskog naraštaja devedesetih*, V.B.Z, Zagreb, 2007, *Antologija hrvatske poezije*, Pranat, Moskva, ur. Sergej Glavjuk, 2007, *U nebo i u niks*, Ervin Jahić, Antologija hrvatskog pjesništva 1989-2009, Bijelo Polje, 2009, *Antologija hrvatskog pjesništva 20. stoljeća W skwarze słońca, w chłodzie nocy* (Pod žegom sunca i svježinom noći), priredio Grzegorz Łatuszyński, Varšava, 2012., Tonko Maroević, *Sujetlaci – Hrvatsko pjesništvo trećega poraća (1996-2019)*, 2019.

ANTOLOGIJE PROZE — Mlada jugoslavenska književnost, *Vidici*, br. 7, 1978, Mlada hrvatska proza, *Republika*, br. 5-6, 1979, Panorama novije hrvatske fantastične proze – *Guja u njedrima*, Izdavački centar Rijeka, 1980, Hrvatska nova proza, *Književna kritika*, br. 5, 1986, *Barkoj el akvo* (Lađa od vode), Elektitaj kroataj noveloj, 1970-1995, Međunarodni centar za usluge u kulturi, Zagreb, 1998, *Antologija hrvatske kratke priče*, prir. M. Šicel, Disput, Zagreb, 2001, *Prodavaonica tajni – Izbor iz hrvatske fantastične proze*, prir. J. Pogačnik, Znanje, Zagreb, 2001, *Svaka priča na svoj način* (Hrvatska ženska kratka priča), prir. Tomislav Sabljak, Večernji list, 1964-2004, Naklada MD, Zagreb 2006, Antologija suvremene hrvatske proze *Hrvatski mozaik*, ur. Alla Tatarenko, Folio, Harkov, 2007, *Orientations: An Anthology of East European Travel Writing, ca. 1550-2000*, ur. Wendy Bracewell, CEU Press, 2009.

Obrazloženje uz dodjelu nagrade

Žiri u sastavu: Tomislav Brlek, Ana Brnardić, Nataša Govedić, Ivica Prtenjača i Olja Savičević Ivančević odlučio je Goranov vijenac, bijenalnu nagradu za pjesnički opus i ukupan doprinos hrvatskoj književnosti, dodijeliti Vesni Biga.

Činjenica da je Vesna Biga poeziju počela objavljivati kad je već bila afirmirana prozna autorica, kojoj su pripovijetke i romani osigurali mjesto u antologijama, prijevode i kritički ugled, nesumnjivo je uzrok tome da njezino pjesništvo, s jedne strane, nije recepcijski vidljivo u mjeri u kojoj to doista zaslužuje, mada jest kritički bez iznimke visoko vrednovano, dok se s druge, a što je svakako daleko važnije, u cjelini odlikuje izrazitom zrelošću, kako na razini poetičkog koncepta, tako i u pogledu pjesničke izvedbe. Ako je naslovom prve zbirke *Način pjesme* (1996) jasno iskazala dosljednu usmjerenost na pitanje oblikovne specifičnosti, kao priručna definicija njezine praktične provedbe mogao bi poslužiti ništa manje autoreferencijalan naslov kasnije zbirke *Uhodeći vlastiti pogled* (2003). Izrazito refleksivna impostacija gledišta glasa koji govori, tako što se subjekt fenomenološkim stavljanjem u zagrade konzistentno ispostavlja objektom vlastitoga govora, možda je najlakše uočljiva konstanta pjesništva Vesne Biga. Pjesme se razvijaju u neprestanom mijenjanju očista, trajnom preispitivanju percepcije riječi i stvari, a naročito povratne sprege njihovog odnosa, pri čemu, kako je istaknuo Krešimir Bagić, "pogled fokusira pojedine prizore, primiče im se, uvećava ih i preobražava," dok se od drugih "pak odmiče, eufemizira ih, umanjuje ili briše." Presudno je, međutim, što se ekvivalent tretmanu tematskih i semantičkih elemenata pritom jasno iskazuje u vidu ritmičke organizacije, koji se također može opisati muzičkim terminom iskorištenim kao naslov jednog ciklusa iz zbirke *Bijela panika* (2013): *mezzo*. Vještina održavanja srednjeg stanja koje karakterizira referencijalni aspekt u poetskom se realizira delikatnim balansiranjem na granici oblikovanja proze i stiha.

Osobitu važnost tog međudnosa efektno je povodom zbirke *Četiri straha* (2001) sažeo Tonko Maroević, tvrdnjom kako "unutarnji monolog Vesne Biga inkrustiran je neizbježnim realijama, tako da na paradoksalan — a uspješan — način sintetizira ekstrovertni pogled prozaika s unutarnjim viđenjem lirskoga subjekta." Ustvrdivši pak da se općenito "poezija može promatrati i kao zgusnuta, destilirana proza," Zvonimir Mrkonjić ukazao je na konstitutivnu modernost poetike unutar koje pjesme trajno održavaju ritam koji se drži na jednakoj udaljenosti od asocijativnog nizanja svakidašnjeg govora i metronomske usklađenosti iskaza. Otuda i karakterističan model pjesme kojim se pretežno, mada nipošto isključivo, služi u svim zbirkama nakon prve, a koji odlikuju izbjegavanje strofne organizacije, relativno dugački stihovi te naglašena sintaktička i misaona razvedenost. Izrazita se oblikovna samosvijest iskazuje očiglednim omalovažavanjem retorički naglašenih mjesta kao što su početak i kraj, gomilanjem digresija i asocijacija, kao i isticanjem svakovrsnih podrobnosti, čime se čitanje drastično usporava, ali ipak nikada ne zaustavlja jer, istodobno i komplementarno, ritmička struktura osigurava neumitno daljnje kretanje. Stoga su sudovi Kristine Špiranec da se tematika pjesama Vesne Biga može odrediti kao "istost, postojanost stvari, odnosno ne-događanje" i Miroslava Mićanovića kako je tekstualni subjekt lako "moguće vidjeti u hod, u kretanju, u slobodi da se bude sam, sama sa sobom, u besciljnosti," tek naizgled međusobno suprotstavljeni. Da u svojoj poeziji opetovano ostvaruje rezultantu tih dviju tendencija potvrđuje Bagićeve konstatacija kako Vesna Biga "demonstrira nesvakidašnju govornu moć" najčešće upravo time što "napušta svoj jezik i nalazi ga u svemu prešućenom." Ista se dijalektička napetost gradi neprestanom međuigrom metaforičkih i doslovnih značenja, začudnim povezivanjem udaljenih semantičkih polja i rasponom složenih sintaktičkih konstrukcija, te napose suodnosom dijela i cjeline, istaknutim slaganjem pjesama u veće konceptualne sklopove, koje mogu doseći i opseg čitavih zbirki, kao što su *Vidok koža* (2005) ili *Tijelom u riječ* (2019). Na svim se razinama, kao i u slučaju metričkih odstupanja i varijacija (a po potrebi će se pjesnikinja spretno poslužiti i strožim vezanim oblicima) ili ludičkih spojeva zvukovnih i misaonih efekata, pravilnost uspostavlja da bi se narušila, ali se istodobno pokazuje kako je smisao narušavanja u tome da se struktura jasnije pokaže, kako je to, uostalom, programatski iskazano u prvoj zbirci:

I nije bila kuća
u žarkom koridoru kopita
niti čabar kišnice
Ono što me čekalo
bio je mamac ivice
u srebrnoj opruzi zjenice
koplje sekundare

U perspektivi modernog hrvatskog pjesništva, Vesna Biga svojim je opusom kroz proteklih četvrt stoljeća ustanovila jedan od ključnih orijentira koji mu omogućuje daljnje kretanje. Zbog toga nagrada Goranov vijenac za 2022. godinu ne samo da odlazi u prave ruke, nego i u pravi čas.

Tomislav Brlek

**Izbor
iz poezije
Vesne Biga**

Dubeći na glavi

prokrvila sam uspomene
okrenute naopačke
goruće plahte na vjetru
ucrtane u nerv
crvenog Napulja
skupa sa zastavama
hotelskog osoblja
koje ište povišicu
A gazda krpeni lutak
Ecco, obješen pred ulazom
izvodi stoj na glavi
praskavih sljepoočica
u nabrekloj boci lubanje
igra se zida smrti
potopljen u buntovno
ogledalo srpnja

Vozeći se

najvećom mogućom brzinom
a bez kapice sa strane
koje blaže konja
podupirući oznojeni krajolik
Trijebila sam
netaknutom glatkoćom tabana,
lijevim i desnim očištem
ono iza i ono sa strane
I nije bila kuća
u žarkom koridoru kopita
niti čabar kišnice
Ono što me čekalo
bio je mamac ivice
u srebrnoj opruzi zjenice
koplje sekundare

Pastoralna

Šuma je prolazila u mimohodu
potkresana staklenom zavjesom
Vjetar je igrao svoju igru
plastičnog češlja u lišću
zapravo tražeći izlaz
Tlo se prljavo uvijalo
izigravajući potplate
sasvim nepreporodivo
Ptice su poskakivale na feder
iz stablastih satova
sve same kukavice
Mozak je malo koso
stajao na stupu kičme
vlastitoj uzvišici
rastvarajući vješto
velik broj zalazaka sunca
zbijenih na repu horizonta

Način pjesme, 1996.

Obnašanje stranca

Ponaša se pristojno prema meni,
ovo tijelo svečera, dostavlja mi žeđ i glad,
pijem vodu, jedem sir, kruh i rotkvice,
noću, u dobrom me zdravlju napušta,
isto to tijelo, prinosi nad uzglavlje
unezvijerene oči drugog, i sve može biti
tijelu koje jutrom ne svjedoči za mene, ne,
besprijekornom mašinom žvače žitne klice,
mogu se jedino pozvati na filmove
prethodnoga dana, osloniti na tuđi opis
umiranja, i stid, koji se ne da prokazati
pogledu suputnika, i on ima tijelo, i tijelo
drugog ponad uzglavlja, i u njega stid, a
mora obnašati glad, žeđ, stranca

Čovjek s britvom u ustima

Užurbano nazovem nekog tko će mi izgovoriti ime,
upali, jednom, drugi put podignem kamen, nađem se
u tijelu zmije, kad bolje pogledam — krljušna sam,
nema mene ako ne potražim lovca, čovjeka s britvom
u ustima, vičem svoje ime, ne pozna jezik, sluša
mamuzom, uokolo sve lažni neprijatelji, nose imena,
zastave, sliku oca domovine u podne, kad je sunce najluđe,
i nikad pravog časa da se istinski svjedoči protiv sebe,
nego opet pod kamen, nazovem se, ono kamena s ramena,
odziva se memla zavičaja, svetinja tla, dosada imena

Četiri straha, 2001.

Privođenje krajolika

Opisujući plameno čistu boju planinskoga cvijeća, prstima koji udaraju uvijek jedna te ista slova, u nekoj drugoj pjesmi naslutila sam kako bi gipki izdanci moje ruke taj opis vjernije sačinili kičicom, nanoseći pelud na neku tananiju podlogu, sve dok mi dlanovi i tabani ne zaištu sam cvijet, tlo iz kojeg raste njegova stabljika, tek tada propješačila bih svoju sliku u zjenici, svoju pjesmu posadila u sam vrt, provlačeći latice kroz činele žutih štapića, na neviđeno, duž izbrušene varnice nerva, ćudljivih struja koje oplakuju svaku ćeliju, sa škrtim oknom za hitru sjenku stražara, pitajući se uvijek iznova treba li jednostavno ušetati u taj vanjski krajolik koji mami ili treba zaći u onaj skriven unutrašnji krug, ucrtan u nadmenu posteljicu uma, koji se tako uporno podsmjehuje vlastitom tamnovanju, očekujući, negdje u zatiljku, iza oklopa kose, kože kostiju, ionako neizbježno privođenje istog tog krajolika

Neki treći ljudi

Unutrašnji mir ležao je u mekim zavežljajima,
uvezanim ukrasnim konopcima žila i živaca,
ispredenih iz klupka primozga i nikakva se bol
nije dala uloviti između udisaja i izdisaja,
najsretnijih iza rebara zaborava,
tamo gdje počivaju i razni drugi organi
u unutrašnjem izgnanstvu, potopljeni u plićak tijela,
poput glatkog kamenja ispod tihe vode, tek
tu i tamo uzbibani odozgo, mekim pejzažima
uvijenim u pokrov lubanje, odakle su u sam osvit
pristizali sneni jahači noći, nudeći pod kalpacima
ispisana dnevna zapažanja, koja bi katkad
znala dobiti krila ili bi se isti konj listonoša odjednom
ritnuo, uzeo vrtjeti ukrug na vršcima moždanih valova,
razbacujući oko sebe sablasne trnce buđenja,
a sve to za male pare i uz prikladan vrisak
protiv blijedog lica trećeg čovjeka koji obično uskrsava
u mjesečevom parku i zuri odozdo u otkačenu vrtešku,
udarcima nogu cijepa konopce, gazi po izdancima
izmiljele tjeskobe, uvlači se u žlijezde znojnice,
zakida udisaj izdisajem, i obratno,
sve dok na vrata švicarske kućice ne provali
užasnuti pijetao, znak da je svanulo i da treba
zaskočiti oznojeni počinak, dok se krvne žile još puše
od usijanog galopa, osoviti se u hipu, zvjerajući
vani nekakav nemir, iako će stvari, već po običaju,
biti zatečene u nepomičnom stanju, nijemom čekanju
da budu puštene u pogon dana, bolesno ovisne
o svakom prstu nekog vozača tramvaja, koji je zorom
povukao oštru crtu između sebe i noćne pučine, ili neke
prodavačice salate čije će ruke pokrenuti sluzave listove,

koji se sami ne bi nikada pokrenuli,
radije bi istrulili zajedno sa pužem ohlađenim u srcu
nekih trećih ljudi, još sraslih sa konjskim sapima, oni
udaraju jedni o druge nalik bunovnim kuglama za bilijar,
uzdajući se u tuđi nemir, obećan im u sam cik zore,
dok vrebaju bilo kakav pogodak dana,
jasno da onda mora vladati kaos, praćen pleh-muzikom

Uhodeći vlastiti pogled, 2001.

Riječ s rupicom u sredini

Bila je prozirna ta riječ, toliko
da se kroz nju mogla vidjeti druga obala,
jedna od onih riječi koje imaju rupicu
u sredini, posred svoga značenja,
a rub uokolo — britva, čisto sječivo,
na koje se mora oprezno položiti zjenica,
nikada isuviše blizu drhtavoj želatini oka,
tek toliko da se lagano orosi
bunjelovski zijev, posuđen iz kravlje klaonice,
da se blago zamagli pogled na drugu obalu,
poslije toga ona se lakše može držati na umu
ili zavrtjeti među prstima i baciti u zrak
spiralno, dok se ne pretvori u šupalj novčić,
ova riječ nikada nije bila nevina,
u punoj snazi mogla se ona svojom oštricom
svega dotaći, posvuda se hitnuti,
ova se riječ mora držati u poslušnosti,
utamničiti najstrože vlastitim pogledom!

Ispod kapaka druge rase

Popustljiva na trenutak, i već pregršt ubodljivih riječi osipa površinu moje kože, drhtavica se odmah glasa krljušću, opaka boleština, dišem li već na škrge, ujedam li oštrobriđnim stalaktitima samu sebe, možda ću završiti u akvariju obližnjeg butika, ne znam gdje sam samo pokupovala sve te uzdahe, obično ulaze kad tijelo biva mekanije nego inače, možda sam iznebuha izgovorila neku poslovicu koja mi se učinila prikladnom, a za njom učas pristižu druge, nalik suznoj, neželjenoj rodbini, biva tako kad se napravi grozničav ljubavni korak, novi stanovnici tijela stanu upravljati stopama, krene odozdo nagore, stranci naseljuju meko tkivo djetinjstva, preotmu strah, zure ispod kapaka druge rase

Ispod kapaka druge rase, 2004.

Poda li se pjenušavim gejzirima žlijezda, mliječi
pitomih nebaca u opni usne duplje, glatkoći susreta
u paučini pljuvačke, ušećeri li hitro ljute sokove
bespuća, duž putanje u koži upisana joj slast i
nebesno je savršenstvo pahulje koja se topi i sliježe
u pupoljcima jezika, tako se meko sliježe i ramenima,
u drobu mozga legu se sazviježda od čokolade,
blistaju kristali pistacchio-leda za koje zalazi meden
mjesec, pusle ždrijelo poju, grlu žude jagode i zlatni
štapići od marcipana vrebaju da prhke komete djetinjstva
padnu u raslinje zazubica, tuda skita doživljaj od vanilije,
trskom klizi šerbet i kakao-sirup vrije u city-suton,
obliže li sebe, posisa točan pčelinji zbir, ušuška rezak
nerv u mamnu posteljicu saća, slatkoža joj koža

Tek što joj duž kičme nabreknu vatreni patuljci srdžbe,
odapinje strijelu potiljku, podiže narod vilenjaka
put žile kucavice, poziva na juriš stanovnike tustih
predjela oko pupka, dovoljno da uskrsne neviđena šuma
paprati, u jatu nagrnu arheopteriksi kljucajući pleksiglas,
nećeš prepasti ove ptice, ove ptice nadlijeću svaku
nedoumicu, ispod puste cakline očiju čuje se još uvijek
sitan janjeći blej, u dolini ove slane, na ugar raspete kože

XL

U mezgri tijela vajka se,
ledenom slušnjom,
zenit ove kože, dok broji prve
sjeni voštane, snatreći
zrno žita, meso mamuta,
ova bi plot, u magnovenju,
još hiljadu godina,
sa mnom ili bez mene,
žudi da ne uvene,
prahom da se ne ospe,
bujom da je ne isposti
ta ista žud, tako prastara,
u meni rođena, sva molitvena
u svom cvatu, biti tek put,
breskvina ploda brst, biti

XLIV

Ožiljke ispisuje riječima o svijetu vrućih sječiva,
strmih litica, leda ili bezglavih vilica velike ribe,
sve su riječi na strani ove kože i sve što rekne
služi njenoj vapećoj mekoći, mesa uvijek gladauje,
od posta i odustanaka vrišti, ne da se skinuti s kosti,
i bog u njoj očajava sve dok je ne otjera zapoviješću,
posljednjega dana šutnje, do srži ustukne poražena
tvrdoćom tuđe riječi, nijema već, pristaje da bude
sječivo, litica, led, ili bezglava vilica nemani, bar

Vidok koža, 2006.

Vratim li se

Vratim li se, bit će to po onim riječima koje sam bacala
iza sebe. Kao mrvice, marice, ivice i crvenkapice.
Zatrave li zvijeri ove moje riječi, meni će biti svejedno
jesu li ih pozobale ptice, popasli skakavci,
ili su slijepe šine presjekle mliječni put
pa je sad betonski zid tamo gdje su rasli makovi i kopriva.
Naide li drumski čovjek, mogla bi zaigrati bela mečka
i pred mojim vratima.
Bude li tako, znat ću da se ne moram ni vraćati.
Tko bi na mome mjestu, kad mu se već ponude čudesa
na bubanj, zapjevaju mu pod tabanima tek pronađene
riječi,
a u usijanoj se brnjici prepletu svekoliki putevi.
I tko će onda čuti, usred tolikog veselja,
što da radi ovaj fant kojeg još uvijek držim u ruci?

Vodila sam svoju sjenku na uzici

Vodila sam sa zebnjom svoju sjenku na uzici, tješeći se da još uvijek negdje postoji ponebljeni krajolik i lišće na stablima koje s lakoćom zamrsi svaki odraz, sakrije ga u krošnju ili pretvori u crtež psa, koji nije lako pronaći, kao što je mene lako pronaći ovdje, mene i moju sjenku na uzici, urezanu u beton. Ovdje vlastita sjenka može iznebuha dobiti zube i ujesti za srce svoga vlasnika ili nestati zauvijek u nekom od šahтова, isparenja koja dolaze odozdo oduzimaju dah! Ovdje buja zid i propinje se ekran, dok iz metalnog gustiša motri neumorno oko. Ovo oko iz čista mira, jednim treptajem lomi odraz, pregriza uzice sjenkama i uživa olako u balonima koji se dižu nebu. A tko će onda mene i moju sliku prepoznati takvu, bez sjenke? Tko? Oni praznih vjerica ionako sumnjaju u sve, pljučkaju uokolo i preskaču svaku šestu kocku na pločniku. Oni iz čisto sebičnih pobuda traže najbliže drvo, dimnjačara, dugme koje tuče urok, ili tapetu s nacrtanim godovima, oni po svemu udaraju triput!

Sjenka na uzici, 2009.

Ljetna ludička

Rečeno je, da i nije
vino žarko grlo hladi
smokva ljetom usta sladi
kuša sebe ili se
nepce moje hoćno svo je
nepce svako traži svoje
na jeziku žudnja poje
jezik prede sebe, se
zove mu se, val je dalek
val se krijesti, titra sve
gore oblak ljeska bijeli
jedri mu se nebom, gle
gleda mi se, može mu se
drzak oblak gore sja
nebom žari, nebom pali
očiju mi u me zja
vjetar puše, huji mu se
čvor za čvorom, nosi mu se
on je takav, goni mu se
vjetar s vjetrom među se se
što je dolje, gore bi se
što je gore, krilato je
muha zrakom prosto leti
sve što leti, kad-tad sleti
muha stolu, sladi joj se
smokvu ta bi, hoće joj se
srče njoj se, zujan poj
u šaci je njojzi joj
šaci moćno, može mi se
dlanu škakalj, smije mi se
ne zna muha kud bi, kamo

bezglavo joj tu i tamo
muvlji mračak, njojzi strah
meni grohot, muhi vaj
suncu ta bi, tamo sjaj
sebi ta bi, s dlana da bi
sebi ta bi, sebi ja bi
meni svrabno, meni zujno
muhi tijesno, njoj je nužno
sve se rita, tužno poje
od tog poja misli dvoje
misli dvoje, svakom svoje
mani nje se pa kud koje
meni moje, ja u ja se
tebi tvoje, ti u ti se
nema mi se tebe, te
u se ja se, muhu ne
meni smokva, sunce njoj
vraćam nebo, zujan poj
s dlana hita, ne se rita
hoće ta, u lice se smije meni
meni se
sebi ne se, sebi ne!

Poklonici gornjih svjetova

vidjela sam oblak lijepu Lukreciju i oficira sa pet zvjezdica,
konjanika srećenositelja i oblak hulju kako dobri oblak guta,
vidjela sam poštara s torbom punom dosluha i
promašenog ubojicu kojem se nož u ruci rastače,
i još sam tamnokosu ženu dugo, dugo gledala kako u zanosu
oko suton vatre čara i oblak tvrđavu od karata gradi,
krov od trefa, pikove temelje, da vile kule imaju i
da putnik može pokucati na karo vrata, sklanjajući ispred
okišja
sva svoja bremena s vremena i onu dobitnu, suhu mu kartu
srca u rukavu, pa se zalutali neznanac smijao tome
grohotom,
sve dok mu trbuh nije postao kasica-prasica u kojoj buja
sitniš
tko zna iz koje države, nalik trudnoj školjci tko zna s koje
obale,
a onda se i ta šumor-školjka-prasica na moje oči raspala
onom brzinom koja je jedna tamo gore a druga ovdje dolje,
gdje ja sjedim uz prozor kaskajući za prizorima
u kojima se vjetar s vjetrom nosi, dok kopne poštari,
konjanici,
neznanici, i oblaci se gužvaju pod mutnim okom vladara,
jednog retardiranog boga, njemu karte na usta i oči izlaze,
a on
od njih pravi harmoniku s odlučnošću trogodišnjaka,
pa malo svira, malo ih o nebo zadijeva,
a ove karte svoju igru tjeraju, u lice mu se one vraćaju
pa ovaj dječji bog prijeti pesnicom, a ova se pesnica otvara i
rasplinjuje prst po prst, sve to se događa u mome oku,

tu gdje su smješteni još i zemni prizori, oni u kojima
su vršci
drveća samo sebi nalik i baš onakvi kakvi moraju biti,
kroz prozor vidim da su ovi vršci pravi poklonici gornjih
svjetova,
oni svejednako streme uvis, do posljednjeg lista
zavješteni nebu

Bijela panika, 2013.

Melem-grad

odlučiš li biti u prolazu, onaj koji je izmakao jednim te
istim
obručima pogleda, melem ti je golem-grad i baš je čelik
koža prolaznika, takva koža putuje neopržena žarom očiju,
iskričavim oprugama zjenica, očni se prsteni oblače i
svlače
sa svakim novim korakom u ogledalu grada,
što su u takvom sveviđenju šareni klikeri prolaznika,
njihove crne, plave i žute dužice igraju se žabica na vodi,
one potonu čim taknu tijelo,
to grad-sipa ispušta svoju panaceju od koje hitro zacjeljuje
svaki mikroočaj između obrva i usta, i sve te natruhe
panike
u dinamama na čelu, drhtavi krateri brade gase se u
mimohodu,
pa se čini da kratko traje vratak otvoren na licu prolaznika,
on te prati svega pet koraka u voden-viru grada, da,
pet se koraka pronosi pukotina u koži neznanca,
dva koraka dok se prilazi licu i tri potom, bez osvrtnja,
toliko se daje strancu, kao što se daje prosjaku brza
pomisao
s okusom krivnje, zveket sitniša začinjen munjevitim
kajanjem,
nalik vršku noža koji samo bljesne i mimoide tijelo,
ono koje je u prolazu

Ja i Sally Field

S vlastitim okom na dlanu ekrana, i pod kapcima
u kojima raste težina noći, ispustila sam tuđi oh, o,
uzdah, i klimala sam pritom glavom, klimala
preko svake mjere, kao da je moju dušu zaposjela
živa i prava Sally Field,
htjela sam je upitati, na samom kraju filma,
pročistivši grlo vlastitim kašljem,
što bi ona sad učinila da je na mom mjestu,
s tuđim uzdahom u grudima,
što bi učinila da se nađe na pustoj cesti ekrana
i da joj prijeti mora vlastitih kapaka,
mrklina bez ijedne iskre, koja se ovdje zvjerski šulja
kontinentom dok svi spavaju,
treba li da kriknem, Sally, na tvome jeziku,
hoće li to otvoriti put do kakvog-takvog svanuća
i svega onog što još čeka da bude viđeno,
to sam je htjela upitati, ali njene su velike američke oči
prije nestanka samo zacvrčale ekranom i prometnule se
u tiganj pun donutsa, zar nisam isti čas osjetila
noćnu glad, zar nisam poželjela, rasanjena, da se zaustavim
pod prvim svjetlima i da kroz prozor automobila naručim
pošećerani uštipak, svejedno na kojem jeziku!

Žene na putu, 2013.

U ponoć

u ponoć obuzima me davno dječje podne, trčim ulicom,
ispisujem grafite, po tri stepenice preskačem,
želim sustići uličnog psa, ali on je brži i ja, još zadihana,
o ponoći, poslije toliko godina, mijenjam djetinjstvo
za mladost i obuzima me jutro davnih putovanja,
koračam pored tuđih šuma, pored tuđih kuća,
tuđih mramornih junaka i čujem kako tuđe majke i očevi
dozivaju svoju djecu, a ja u tome ni svoju šumu,
ni svoju kuću, ni svoga heroja ne prepoznajem,
niti čujem glasove svoje majke i oca,
mladim korakom putujem i od mene je daleko sve ono
što mi pripada, putovala sam tada pod tuđim nebom,
kao da netko drugi umjesto mene putuje,
i tek me potkraj noći, poslije toliko godina, obuzima zenit
jednoga ljetnog dana, miris kože, soli, lovora,
i sve to kao da je moje, a ne znam ni koji je to bio dan,
ni pod čijim mi je nebom svanulo,
i baš tu, pod nepoznatim nebom, meni se ukazala stara
žena,
iz onih vremena koja su već bila ili će tek biti,
tu ženu i sad vidim jasno, stoji pod stablom masline,
maše mi

Nekad ljudi s planine

nekad ljudi s planine, lovci, ratnici i ribari,
koje jedna putnica, zamagljenog pogleda,
nije mogla prestati gledati,
a sad nevidljivi i brzog koraka,
spremni da se preporuče ovom i onom bogu,
otkad su spalili krvavu košuljicu,
otkad su ostavili krik i repat vonj iza sebe,
hoće li u snu svome sresti i prepoznati sebe,
hoće li barem naslutiti da i dan danas spavaju
naćuljenih ušiju, otvorenih očiju,
odjednom začuju muk i vide sve,
u mraku bace mrežu, ulove svilen šum,
čuju kako se voda češlja u perajama riba,
vide kako zora, moćnim brusom svjetlosti,
tanji mjesečev srp, silazi među krošnje i
skida noćne kape s drveća,
čuju je kako kosi mjesečeve sjenke, a oni,
u travi skriveni, s lakoćom sustižu i zeca i vepra,
potom dugo peru svoju kožu, zatiru miris ulova,
na starom trgu mijenjaju nož za šešir,
a kad se sretnu na ulici, ne mogu se prepoznati,
tu svatko bude drugi onom drugom,
kao da samom sebi korača iza leđa
ili ispred samog sebe korača i mora se sustići,
tu oni prolaze jedni pored drugih istim korakom
kao londonski službenici koji nose isti kišobran,
isti par cipela i danjim ušima osluškuju,
danjim očima zure u dijete koje čas uzvraća pogled,
čas putuje žmirečki i pjevuši u podzemnoj,
kao da je na izletu,
dijete se igra lovice, igra se skrivača

4.

ispisala sam na papiru riječ,
polila je vinom i posula solju,
neka ta riječ bude most između
vina i soli, neka doziva vino
sa obala soli i sol sa obala vina,
neka vidi kako je to biti neka druga riječ,
kako je to biti vino, biti sol

19.

ovu sam rogozatnu riječ stavila kuhati
s nešto sitnih riječi, nalik na pah, pih i bah,
i dodala sam u sve to još i starih uzdaha,
po tri dobra prstohvata eh, oh i uh,
uz malko žešćih začina-riječi,
nalik na zrna papra,
pa neka se oljuti i do bola vrije,
u malim riječima neka se raskuha,
a onda neka je usrče i prepozna onaj
tko hoće, i na jezik neka je uzme
i oriječi je ponovo onaj tko može,
baš da vidim i to!

34.

tko stoji iza tebe,
čija si ti riječ,
čije ime nosiš
i zašto si mi došla,
jesi li došla da te kažem,
pišem,
pitam se i tebe pitam,
reci nešto!

40.

a repata, a zubata, a ušata,
a slinava, a noktava, a busata,
drčna i bučna riječ,
iz zadnje klupe čuje se njena rika,
pa se tobož utiša,
a njen šapat ko konjski bakat,
nogom topće, ne zna kud će, što će,
a kad tamo pravo k tebi ide,
tobož slijepa, ne zna koga traži,
a može te i u mraku snaći,
zato onaj tko se ne zna skriti,
a što drugo, magarac će biti,
ona ide!

59.

iz dana u dan ti mene ne govoriš, reče mi ova riječ,
u sebi me prešutkuješ, u usta me ne uzimaš
I ne kazuješ me nikom, pa nit me sebi nit me drugom
daješ,
a znaš li ti što će tebi biti ako me ne kažeš nikome,
tebi će biti kao da mene nema

Tijelom u riječ, 2019.

**Nagrada
Goran
za mlade
pjesnike**

**Patrik
Gregurec**

Patrik Gregurec rođen je 1992. godine u Sisku. Student je prve godine MA studija Dramskog i filmskog pisma na zagrebačkoj Akademiji dramskih umjetnosti. Glumio je u sisačkom Kazalištu Daska. Dramaturg je na ispitnim produkcijama odsjeka Kazališne režije i radiofonije, scenarist kratke igrane serije *Svjedok* (CROSOL), autor teksta, dramaturg i izvođač u dječjoj lutkarskoj predstavi nastaloj po motivima *Epa o Gilgamešu – Genkidu*, autor teksta za dječju predstavu *Pero, dječak bez sjene* (Lutkarski eksperimentalni teatar) te suautor teksta i dramaturg na lutkarskoj predstavi *Caffe Kraljevstvo* (Kazalište lutaka Zadar). Monolog *Jež više nema dilemu* izveden mu je u sklopu ZKM-ovog projekta *Ako me čuješ, ja ću pričati*. Radio je na adaptaciji teksta i dramaturgiji predstave *Smrt trgovačkog putnika* (Kazalište Virovitica), dramaturgizirao i adaptirao roman *1984*. Georgea Orwella u radiodramu za Hrvatski radio, bio dramaturg na plesnoj predstavi *Monomit* (ITD, Škvadra) te za kazalište adaptirao roman Branislava Glumca *Zagrepečanka* (Teatar Erato). Rukopis *Špekec* pohvaljen mu je na Goranovom proljeću 2020. godine.

Obrazloženje uz dodjelu nagrade

Na ovogodišnji natječaj za nagradu Goran za mlade pjesnike pristiglo je ukupno 60 rukopisa. Žiri koji su činili Damir Radić, Davor Ivan-kovac i Mateja Jurčević jednoglasno je kao najbolji rukopis izdvojio onaj Patrika Gregurca pod naslovom *Špaga*.

Uz nagrađeni rukopis pohvaljeni su rukopisi Josipa Čekolja (*Dječak pred žetvu*), Luke Ivkovića (*Gospodar pčela: sedam fragmenata o gospo-daru pčela*) i Jakoba Filića (*Ovdje – proljeće*).

Rukopis *Špaga* izdvojio se kao idejno i konceptualno intrigantan autorski pothvat s duboko promišljenim unutarnjim vezama među glasovima koji supostoje u tekstu, međusobno surađujući ili se sukobljavajući. Gregurčev samosvojan pjesnički glas spaja pripovijedanje i pjesništvo, oblikujući suvremenu poemu koja se dotiče unutarnje podvojenosti, pitanja ljubavi, njezine mogućnosti ili nemogućnosti, uspona prema vrhu ili pada u provaliju. Forma rukopisa veza je između vrha i dna, tekst oblikovan kao uže u pokretu, kao val sa svojim bregovima i dolovima, s oscilirajućim amplitudama koje funkcionalno podržavaju izvedbu dijaloških dionica, kao i promjene u atmosferi i tonu. Formalni pomaci ocrtavaju put lirskoga subjekta Špage, Š-a i Page koji čine jedinstveno "ja". Gregurec tako oblikuje tri špage: onu načinjenu od riječi, onu objektnu koja je sredstvo u naraciji i onu koja je subjekt sam. One čine čvorove kojima se čitatelj uspinje i spušta: *pa, ako se usudiš / spusti se do kraja / čvorovi na Špagi bili su / tu da ti pomognu / siguran sam / bilo je teško / ali ne brini/ uskoro si dolje.*

Rukopis *Špaga* spoj je tradicionalnog i modernog izričaja, suvremene lakoće i arhaično-mistične apokaliptičnosti koja počiva na dvojnosti svega. Nesputan u izboru motiva, unoseći dozu dramskog sukoba i gotovo teatarski oblikujući tragično lice subjekta, Patrik Gregurec stvorio je hibridni tekst u kojem je naglašen proces samo-identifikacije kroz odnos s Drugim, s njim i njom, a s osnovnim ciljem spoznaje sebe. Autorovi skokovi od prozaične svakodnevice do romantičarsko-grandioznog verbaliziranja boli, gubitka želje i

nadanja, čine da tekst neprekidno pulsira. Nепrestane emocionalne i jezične mijene dokidaju mogućnost monotonije. Tekst treba čitati u dahu, popeti se uz Špagu ili se niz nju spustiti, ne postoji pogrešan smjer jer je ionako nepoznato što je na kojem kraju, a život i poezija prisutni su jedino u procesu kretanja.

Što je ispravno učiniti? Treba li se prepustiti mogućnosti (ljubavne) propasti ili ostati na mjestu, prekinuti narativ, lišiti se ljubavi kao dinamičnog motiva koji nagoni na koračanje u nepoznatom i neizvjesnom, nadaje se kao jedno od najvažnijih pitanja koje rukopis stavlja pred čitatelja: *hvala ti stari prijatelju, / ti ti / spasit ćeš me još jednom / mislim da sam bio pretjerao / zrakom ću napiti svoj oklop / vjetrom osuježiti šiljak / i ti ti dobro slušaj: / obećavam ti / neću se kretati / neću joj prići.*

Grafički izleti, figure ponavljanja, stalna izmjena lica i auto-referencijalnost, samo su neki od aspekata ove poezije u čijem su središtu višestruko varirani motivi mraka za koji čitatelj nikada nije posve siguran je li prostor sigurnosti ili straha. Riječ je o poeziji velikih misli o malenom životu, poeziji koja se hvata u koštac s temeljnim egzistencijalnim pitanjima, koja se vraća svojim velikim temama, ne zaboravljajući pritom da je onaj koji je piše dio realnog, običnog svijeta u kojemu je obilježen imenom, danom rođenja, porijeklom, poviješću, religijom i drugim vidovima identifikacije, ipak krnje i nedostatne da bi se zaustavila potraga za onim pravim, vlastitim ja.

Duboka osviještenost Patrika Gregurca o mogućnostima poezije, o njezinoj uključivosti, oblicima u kojima se javlja i proteže, rezultira time da je rukopis *Špaga* uvelike drugačiji od kod nas trenutno dominantnih poetika. Ulaskom među njih Gregurec dopunjava sliku hrvatskog pjesništva zbirkom koja je autonomna, ali nikako samodostatna, a to jamči dobitak za čitateljstvo, za književnost i za samoga autora, koji je ovim rukopisom pokazao kako joj posve zaslužno pripada.

Mateja Jurčević

**Izbor
iz nagrađenog
rukopisa**

Špaga

(ulomak)

U provaliji
na dnu
sklupčani u nitima Špage
ja Špaga
polako odmatam teško klupko Špage
na dnu
Š i paga
Špaga
po kojoj se penjemo
na najvišu livadu
penjemo se
polako
na livadi otok
oko njega
vile se kupaju
u vrućem ulju
ulje
zlato
curi odozgo
s najviše planine
s vrha otoka curi ulje zlato
naginjem glavu
da ih bolje vidim
u provaliji
na dnu
Š i paga
penjemo se
na najvišu planinu
ispod nas gori ulje zlato
Špaga

gori pod nama cijeli otok
Špaga
tamo na vrhu
prastari čarobnjaci
besmrtni gušteri sa šeširima od slomljenih aureola
tope tvoje ime
u
zlato
ulje
koje se slijeva prema dolje
u provaliju
na dno
dolijevaš zlato na vatru
penjemo se po Špagi
gledam nam u dlanove dok me stišću
ja i provalija
penjemo se
jedan čarobnjak zazove svoga boga i pogleda u nebo
penjemo se
na jedini oblak
tamo na vrhu
bogovi se gozbe pjesmama i slikama
stanemo na okrjepu
ispijemo vino iz kaleža,
bogovi čarobnjaku ponekad šapnu, prema dolje,
nešto u uho
namjerno krivo
a ti i ja
mi ih načujemo u prolazu
pa se smijemo
a smijeh nam odvrata zvijezde
penjemo se
na najvišu planinu
na vrhu

ogromni umovi zvijezda
zaokupljeni egzistencijalnim pitanjima
tuguju, vole, raduju se, grade civilizacije, silaze s uma,
umiru i rađaju se kao sunca ili duše
one najmlađe padaju bogovima
one najstarije nestaju prema gore
postaju oči
Š i paga mi
penjemo se
na najvišu planinu
vrh od čistog zlata
jedan šiljak
i rep
i ništa više
ali sve je tamo
nepomičan ali postaje gdje ga nema
njegov šiljak drži svaku tkaninu
roskaste unutrašnjosti boga,
čiju svrhu
čuva u repu starijem od završetka.
S vrha šiljka
samo mrak
a mi se penjemo
po Špagi
penjemo
po noći
na najvišu planinu,
ti i ja
penjemo se
riječ na riječ
dah na dah
koljeno na koljeno
dlan na dlan
usne na usne.

Tako je.

Ovdje, na površinu.

U svijet.

Umoran sam

Udah.

Izdah.

od penjanja.

Udah.

Izdah.

Napokon.

Čekaj...

Š?

Š!

Š, gdje si?

Treba vezati Špagu za kopno.

Ne mogu sam. Š.

Š!

Š?

Š, opet smo bili umrli. Š, jesi živ?

Š?

Ja se uvijek prvi probudim
možda zato što sve to lijepo

treba više pažnje

a ja sam tu da imam oči

ili

možda zato što je prva iskra svega – izbor
a ja sam tu da nudim
ali
ne mogu odlučiti
ne mogu sam
ne mogu sam
bojim se otvoriti oči
ne mogu dugo pričati o sebi
za to trebam njega.
Moja dva sunca
različitih oblika
različite mase
iste promjenjivosti
ona su
kosti i eksplozija
ja sam
mi smo
samo površina
samo oči na površini
Š je taj koji zaista vidi.
Ne mogu dugo pričati o sebi
sam
vjetar je posvuda
vjetar je posvuda i razbacuje mi glas
na njemu klackaju se moja sunca
i ja vjetar
dva metalna kraka
posvuda
suncaklackajući
neprimjetan osim kad reže
osim kad miluje
balansiram
beuspješno
ponekad uspijem
ne više nego jednom po životu

ali
ne mogu sam
ali
ne želim umrijeti.
Ja sam samo
površna prikaza
neodlučni pijun.
Š. Š! Š? Bez tvoga šiljka
koji zna i prodire
ja sam ništa.
Umiranje boli
a umrijeti to je nužni uvjet
koji nije na meni da ispunim.
Ipak.
Kako bi bilo?
Kako bi to bilo
kako bi bilo
da ja sada
vladam?
Sam. Da.
Sam.
Ili
ne.
Ali
Š je strašan.
On voli umirati.
Razumijem ga.
Bojim ga se.
Ne želim opet umrijeti.
Umiranje boli.
Ne znam.
Da.
Neka ostane ovako kako jest
nikada neću otvoriti oči,
mislím,

ja ću vladati!
paga!
Š! Već si svezao Špagu za kopno
sam samcat
a tek si rođen
Š
drago mi je da te vidim.
ti ti koji si vi, dva kraka jedan vjetar
ti si ti si v → p
ti si ti si nemoguće jednačenje po imenu
vi ste slabi raštrkani ambivalentni
pusti zato mene da vladam
Š da vlada veliko slovo zlatni bunar
Š prema kome je duboki ocean samo površina oka
prema kome je sve-svemir samo sjetna fotografija
njegovog najmanjeg dijela
uslikana iz perspektive uske perspektive
bez boje.
ja,
veliko Š, rep i šiljak
koji zna sve bogove ponaosob
blijesćeći u svakom mraku
iza očiju
ispod mesa
ispod Jadranskog dna prodirem
kroz provaliju između nogu Prithvi Mate
napojim se Styxa
ispod sve ispod
prinosim žrtvu sebe u mraku loama pa
Papa Legba šapće darove
ispod
ispod mraka
dublje od Mictlana
sve do utrobe Ereshkigal
i dalje, ispod

*do izvora, do početka
do samog ogledala kraja
sve do tamo bliještim mrtav
dok se ne probudim
sve do tamo
gdje i najživlji
ti ti slatki ti ti
Venerin otpadak
ti ti u svojem balansiranju
nisi ni zamišljao
da se može kročiti.
Š. Probudio si se.
Ali
čuo si me?
Dok si bio mrtav.
Oprosti.
oduvijek sam tu
još i više kada sam mrtav
ti ti to znaš
a ja vidim znam
zašto sada upražnjavaš
razgovore salonske naravi
i praviš se glup
proziran si
igraš se Šeherezade
a ja sam
znaš – u njezinom imenu prvak – ja, Š
znam vidim
već moj šiljak prodire kroz tvoje vjeđe
prozirne svima osim tebe
otvori oči paga
pusti
vidi što ja vidim.
Vrlo rado
izgledaš uzbuđeno*

kada ti izgledaš uzbuđeno
ja tu rijetkost vjerujem
vrlo rado
ali
tek sam se probudio
ne želim umrijeti.
Mislim, znaš da ako otvorim oči
brzo ćemo umrijeti.

A
ti si
i nisi
ti i jesi i nisi
ti se želiš uništiti
ti želiš postati
to sve u isto vrijeme
ne želiš.
Jedeš ostatke sebe
i povraćaš nove
ti si bolestan
ti nisi pravedan.
Moja su slova četiri
naših je slova više
pa što ako je jedno i krivo
tri naprema jedan
svima je jasno
pobjeđuju.
Š, tvoja je izmjena rubova duše
nasilna
tvoj je usud propast
uništenje.

*živjeti zatvorenim očima
gore je od smrti
hajde paga
ne boj se smrti*

moramo umrijeti puno puta a da bi umrli
smrt je isto tako život kao i život
jedina razlika koja ih povezuje
je hrabrost koja ti nedostaje.
sjeti se Eleuzinskih misterija
morao sam te vući za krakove
sve do gore
sjećaš li se ti ti
kada smo plesali
i bogove za povodac vodili dok
sam ja
slušao kako
teturavi Toth čita iz Sveknjige
a Anansi vadi samo suprotne stvari
iz svoje boce od tikve
i govori ih ispod glasa,
i jedan i drugi govore istinu,
ti ti si izvukao Afroditu iz svih ogledala
vidio sam vas
kako se zagrljeno gubite
u Inannu beskonačnu.
a sve to zbog imena.
Ime je riječ ključ
riječ je ime ključ
ime je ključ.
ne misli sad ti ti,
sada znaj što je ime
naše sjeme stabljika cvijet pčela – jezik
paga govorim ti ti, sjećaš li se,
o misterijama eleuzinskim
elusive, eluzivno, neuhvatljivo
hoću reći, lijepo. ljepota.
Ljepota?
pogledaj
otvori oči vjeđe su ti prozirne to je samo vjetar

*vidi ono što osjećaš
vidi ono što ti remeti sklad
vidi ono što ja vidim znam
tamo, sama u gomili
ti ti, vidiš li što ja vidim
pogledaj, ti ti, vidi što ja vidim.*

**Natječaj
za literarne
radove
učenika**

**Žiri
Goranovog
proljeća:**

**Goran Čolakhodžić i
Ana Brnardić**

Osnovne škole

1. nagrada: Jana Lerotić

7. razred, OŠ Jordanovac, Zagreb

Mentorica: Ivana Vukušić

Pjesme Jane Lerotić brižno su stihovani sižei iz grčke mitologije, a osvajaju elegancijom forme, odmjerenim ritmom, i svježinom jezičnog iskaza te nam tako pjesnikinja stare teme iznova izlaže kao aktualne i bitne. Ova pjesnikinja nas osvaja ne samo formalnom izvedbom svojih pjesama već i svojom svijesti o širini pjesničkog polja i o nepresušnoj i otvorenoj inspiraciji koju mit oduvijek pruža u umjetnosti. U vrlo zrelim i lijepim pjesmama Jana Lerotić svoje lirsko *ja* skriva iza zrcala mita, a ponegdje nam ga otkrije kad mjeri svoje iskustvo čitanja s iskustvom zbilje, ali i odnos mita i umjetničkog viđenja zbilje, kao u završnoj strofi pjesme "Kentauri": "Jesu li oni istina stvarna / ili možda metafora / pretvorena u mit, / mislim da nikad nećemo otkrit." Pjesnikinja si je postavila izazov koji je uspješno savladala.

2. nagrada: Stipe Bartulović

4. razred, OŠ Bijaći, Kaštel Novi

Mentorica: Katarina Radman

U pjesmama Stipe Radulovića odjekuju sunce, vedrina, toplina i bistrina, a njihova je ljepota jednako snažna i ritmički živa u dijalektalnoj izvedbi kao i u pjesmama napisanim u standardu. Stihovi ovog mladog pjesnika izravno i srčano pozivaju čitatelja — djecu, odrasle — da otklone tamu, da se liše mraka, da otvore srce, kao da se izravno oslanjaju na poruku velikog pjesnika Tina Ujevića svojim potomcima o *kristalnoj kocki vedrine* i o *radosti svetijoj od tuge*. Vjerujemo pjesniku kad poziva na jasnoću odrasle ljude, koji su se od nje otuđili, u stihovima "Odlučite se judi, / krajnje je vrijeme! / Ča očete, ča van je bitno, / dite ka po špagu i regule vaše / oli / sritni trenuci i nasmijano dite sritno?"

3. nagrada: Tonka Mikulić

3. razred, OŠ Vojnić, Vojnić

Mentorica: Anica Globan Kovačić

Poezija postavlja pitanja, a to dobro zna pjesnikinja Tonka Mikulić. Poezija ih ne smije prestati postavljati i čuditi se i diviti običnim stvarima. Pjesnikinja u svojim pjesmama opjevava kruh, baku, učiteljicu, brata, kravatu i svoju mačku stihovima koji nježno naliježu na papir ("Ona ide gdje je vode šape, / jer za nju ne postoje mape."), ali postavlja i zrela poetička pitanja poput "gdje završava ova pjesma?" Pjesme Tonke Mikulić završavaju često u poantama koje ističu njezin emotivan i prislan odnos prema svijetu koji je okružuje. Taj svijet se širi, a vjerujemo da će se s njime širiti i krugovi poezije ove mlade pjesnikinje.

Srednje škole

1. nagrada: Nikola Serdar

3. razred, Škola primijenjene umjetnosti i dizajna, Zagreb

Mentorica: Marta Lazić

Pjesnik Nikola Serdar svoja duboko proživljena iskustva vješto prenosi u stih i izdiže ih visoko iznad običnih dnevničkih bilješki. Njegove su pjesme istovremeno izravne i estetski razrađene pa možemo reći da mladi autor uspješno svladava teški zadatak svakog pjesnika: reći svoju istinu, a pritom zadržati produktivan odmak. Nikola svoje upečatljive radove ispunjava sugestivnim slikama bolesti bližnjih, tjelesne krhkosti, čak i smrti, kao i bolima prisnosti i želje za pripadanjem, a iako su boje ekspresionističke, zadržana je elegancija izričaja i riječi se pomno odabiru. Dok listamo stranice s Nikolinim pjesmama možemo se vrlo prikladno pozvati upravo na njegove stihove: "i biseri su iz njih ispadali, / njegovani i zastrašujući". Prilično smo sigurni da će se za Nikolu Serdara kao pjesnika još čuti.

2. nagrada: Paola Vlačić

4. razred, Srednja škola Mate Blažine, Labin

Mentorica: Branka Komljenović

Paola Vlačić, čije će se poezije prisjetiti posjetitelji Goranovog proljeća iz protekle dvije godine, usredotočila je, čini nam se, svoj pjesnički glas i pronašla svoje omiljene stihovne forme: pjesmu u prozi s elementima toka svijesti, često na zanimljiv način antilirsku, a pored nje i ritmičnu pjesmu kratkog stiha i često britke poante. Razumljivo razočarana u ljude, društvo i njihove nerazumne prioritete, Paola bi rado "da me nije uopće briga ni za što i da sve svrstavam u dokolicu", no previše joj je stalo. Zato se buni koncentriranim tekstovima u kojima ponekad zasja zvijezda humora ili sunce intime. U jednoj će efektnoj pjesmi posegnuti za vrstom akrostiha kako bi naglasila sraz između svojeg osjećaja za pravdu i ispravnost i onog što joj nameće okolina.

3. nagrada: Ivona Mlakić

4. razred, Srednja škola kneza Branimira, Benkovac

Mentorica: Anđela Mijić

Poezija Ivone Mlakić privlači čitatelja svojom osjećajnom dubinom i otvorenošću, otvara mu vrata u izdašnu nutrinu autoričina svijeta, a pritom mu nudi cijeli niz uspješno sazdanih, gotovo raskošnih pjesničkih slika koje taj svijet dodatno boje i čine ga uvjerljivijim. Iako vrlo lijepo govori i o djetinjstvu, Ivona je zaokupljena ljubavnim temama. Pomalo otežali od nježne ranjivosti, njezini su stihovi ipak odmjereni i otvoreni za svjetlost i promjenu. Miješajući prostor i vrijeme u snene krajolike, "cvrkućući u vodenim udubljenjima grada", pjesnički glas mlade autorice vjeruje u svoj "vrt na mjesecu" i računa da će ga jednom dosegnuti.

**Izbor
pjesama
nagrađenih
učenika**

osnovne škole

Meduza

Kad je bila
predivna diva,
očarala je svakog
ljupkim svojim korakom.

Jedno večer
Posejdon joj reče:
Pođi, Meduzo draga,
sa mnom do Ateninog hrama!

Atena razjarena
pretvori Meduzu
u čudovište zmijsko
koje pogledom ledi.

Ča oćete?

Vi veliki, odlučite
ča ustvari oćete.

Lako je govorit da dica tribadu bit sritna,
ma je li van važnije da dica cili dan miruju i učidu
joli van je zaozbijno njojva srića bitna.

Jel' baš važno ko je s kin sija,
mrdnija glavon, maknija katridu
joli ko je di na odmoru bija?

Jel' smrtni grij slučajno bacit gumicu,
progovorit koju rič,
pozdravit kroz ponistru slobodnu ticu?

Jer, baš ka i toj tici
široke livade i slobodni let
tribadu i vašoj dici.

Odlučite se judi,
krajnje je vrime!
Ča oćete, ča van je bitno,
dite ka po špagu i regule vaše
oli
sritni trenuci i nasmijano dite sritno?

Tonka Mikulić

Gdje

Gdje je moja maca mala?

Gdje je životinja puna štala?

Gdje je ljude za prirodu briga?

Gdje je mudrosti puna knjiga?

Gdje je ono Frodino zlato?

Gdje je žaba koja voli blato?

Gdje je moj dragi gaj?

Gdje je ovoj pjesmi kraj?

**Izbor
pjesama
nagrađenih
učenika**

srednje škole

Morska zvijezda

Zar nemaš odgovor
na svoje krakate ruke koje treba
rezati?

Treba ih odrezati po cijeloj dužini
na dva jednaka dijela
od ramena
naniže.

I svaki dio treba posebno
odvojiti
od tijela uz lom hrskavice.

Figura za ubijanje,
rastavljanje i sastavljanje.

Kad se uzglobiš i
novonastale udove staviš na svoje mjesto,
prenesi škare od ruba stola
do mojih

ruku.

Smiri se, pogledaj u nebo –
nismo gotovi.

Paola Vlačić

Što vreba u nama

na ovoj razrovanoj pustopoljini odavno je poznato
čovjek je čovjeku vuk ja kažem čovjek je čovjeku
stratište voljela bih znati koja je to zlobna klica u
našim ljušturama

Klica Zlobe u nama smrdi na sumpor i širi se na četiri
strane svijeta *sve je to mračno u nama*

Klica Zlobe iskorištava našu slabost našu голу potrebu
za opstankom pomiješana s egom i čežnjom
eksploDIRA kad te šrapnel ubije tijelo ti kupe lopatom
kao pepeo

tko nije ja taj je gnojivo

Zlobna Klico pitam se u kome sve čučiš jer ih ja ne
mogu raspoznati potpaljuješ vatru iza nevinih lica
samo ne ja samo ne u meni u zrcalu provjeravam ima
li neka tamna sjena preko mojih šarenica neki bolni
čir neke uši neki ud da ga smjesta odstranim neka
tvorevina neki bezdan samo da ne budem ja

krhki krvnici krvopije za nama zubi po cesti ostaju
nismo nikada preslabi i preumorni za sijati mržnju
tako je lako zatvoriti oči na bol koja nije tvoja Gadna
nam je Čestica otuđila dostojanstvo nismo ništa bolji
od parazita u crijevima

patnja i grčevi prve su nam spoznaje rodili smo se
kroz grč iz patnje plaćući živimo život ponovno
iščekujući krvavu patnju to je udobnost poznatog

kada bi barem čovjek bio čovjeku vuk više bi se voljeli
ne poznaju vukovi ova zla što ih činimo

Vrt na mjesecu

cvrkućući u vodenim udubljenjima grada
tamno i vlažno i krhko
ali ipak živuće
kada je kiša padala poput pljuska gorućih fitilja
na naš krevet trave i grančica
živjeti samo za san
zaboravljanja i opraštanja sebi
čisteći prazne police
dokaze pogrešaka koje smo učinili
sve što je moglo biti, no nije
oči zastakljene krajnjim zadovoljstvom
dok zijevamo ležerno, s povjerenjem
kao da nam je san opet prijatelj
kao da naše djetinjstvo nije završilo niti započelo
ali bili smo tu, odmarajući u džepu noći
koji nikada nije imao priliku vidjeti sunce
vjerujem da je život ostao u tome trenutku
te noći u monsunu
okrunjeni lišćem i saznanjem da kraj dolazi
osjećajući se kao da nikada nismo prestali
vjerovati u vrt na mjesecu
gledajući gore s glavama u zvjezdanoj rosi
iščekujući dosegnuti ga

Župančičeva frulica

Župančičeva frulica je slovenska pjesnička manifestacija u dugogodišnjem prijateljskom odnosu s Goranovim proljećem. Kao i obično, i ove nam godine u goste dolaze pobjednici u kategorijama osnovnih i srednjih škola.

Zara Kavčič

Sneg

Žerem sneg.
Dobro mi dene,
grlo mi otrpne,
zmrzne duša.
Žerem sneg.

Žerem sneg.
Z njim se spajam.
Polzi po mojem grlu
kakor med.
Žerem sneg.

Žerem sneg.
Ugaja mi.
Všeč mi je njegova trpkost,
okus po krvi.
Žerem sneg.

In vedi:
z vsako kapljico stopljenega snega
prisegam.
Požrla bom vsak kos tvojega ledenega srca.

OŠ Loka Črnomelj
Mentorica: Maja Kunič

Brina Podgajski Kampuš

Ob temo zrkel

moje črno v očeh je kričalo
in se zvijalo od bolečin
ki so se povzpenjale po strunah živcev
vpetih v srce
v vseh jezikih je klicalo mimoidočim
a ti so gledali le na asfalt pred seboj
kakor da se bodo zdaj
zdaj
spotaknili ob temo mojih zrkel

Druga gimnazija Maribor
Mentorica: Nina Medved

Odbor Goranovog proljeća

Ana Brnardić

Goran Čolakhodžić

Miroslav Kirin

Marko Pogačar, predsjednik

Ivan Šamija

Zahvaljujemo na financijskoj potpori

Ministarstvo kulture i medija RH

Grad Zagreb

Grad Rijeka

Zahvaljujemo na logističkoj**potpori i suradnji**

Grad Vrbovsko

Primorsko-goranska županija

Odbor Goranova proljeća

Lukovdol-Vrbovsko

Booksa

Versopolis

Organizator i nakladnik

Studentsko kulturno-umjetničko

društvo "Ivan Goran Kovačić"

Opatovina 11, 10000 Zagreb, Hrvatska

T +385 1 48 13 321

T +385 1 48 13 271

T +385 91 48 13 321

F +385 1 48 13 320

e-mail: info@igk.hr

web: www.igk.hr

Urednik

Marko Pogačar

Lektura i korektura

Dorotea Held

Za nakladnika

Tomislav Kosovec

Grafičko oblikovanje i vizualni identitet

Tina Ivezić, Damir Prizmić

Ilustracija

Ana Kovačić

Tisak

Sveučilišna tiskara, Zagreb, 2022.

Naklada

200 primjeraka

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001130756

ISBN 978-953-6126-81-1

sku.igk

VERSOPOLIS

With the support of the
Creative Europe Programme
of the European Union

pgž

booksa.hr